

**Міжнародно-правове
регулювання права людини на
життя в контексті біоетики.
Видання друге**

Монографія є першим комплексним дослідженням, присвяченим захисту основоположного права людини на життя в міжнародному праві у контексті біоетики. Висвітлюються міжнародно-правові проблеми, пов'язані з розвитком науково-технічного прогресу в біології та медицині, зокрема із застосуванням інноваційних біомедичних технологій клонування людини; кріоконсервації клітин, тканин, органів та ембріонів людини; отримання ембріональних стовбурових клітин людини; генетичної діагностики; генної інженерії; штучного переривання вагітності та допоміжних репродуктивних технологій; евтаназії; використання анатомічних матеріалів людини (органів, тканин, клітин і крові) для науково-дослідних цілей, донорства і трансплантації за життя і після смерті людини тощо. Визначено загрози і виклики життю людини у процесі застосування цих технологій.

Досліджено вплив інституційних систем Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи та Європейського Союзу на становлення міжнародного біоправа на основі узагальнення та систематизації актів цих міжнародних організацій, а також прецедентної практики Європейського суду з прав людини стосовно права на життя в контексті біоетики.

Запропоновано шляхи досягнення міжнародного консенсусу для вирішення цих проблем на основі міжнародного права та подальшого запобігання порушенням права людини на життя з урахуванням розвитку інноваційних досягнень у біомедицині. Висвітлена роль християнських цінностей як визначальних чинників європейської правової культури у захисті життя та гідності людини в світлі розвитку біоетики, а також їх вплив на становлення та розвиток права людини на життя в міжнародному праві.

Дане міждисциплінарне дослідження розраховане на науковців різних галузей знань, насамперед юристів, медиків, філософів та інших фахівців, викладачів, студентів та всіх, хто цікавиться захистом життя людини в умовах науково-технічного прогресу.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО

Б. В. ОСТРОВСЬКА

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ
РЕГУЛЮВАННЯ
ПРАВА ЛЮДИНИ
НА ЖИТТЯ
В КОНТЕКСТІ БІОЕТИКИ**

Монографія

Видання друге

 НОРМА
ПРАВА

Київ – 2023

Рецензенти:

Акуленко Віктор Іванович –
доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу
міжнародного права і порівняльного правознавства
Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України;

Микієвич Михайло Миколайович –
доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри європейського права
Львівського національного університету імені Івана Франка;

Білоцький Сергій Дмитрович –
доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Островська Б. В. Міжнародно-правове регулювання права людини на життя в контексті біоетики: монографія. Вид. 2-ге. Київ: Норма права, 2023. 558 с.

ISBN 978-617-7850-74-7

Монографія є першим комплексним дослідженням, присвяченим захисту основоположного права людини на життя в міжнародному праві у контексті біоетики. Висвітлюються міжнародно-правові проблеми, пов'язані з розвитком науково-технічного прогресу в біології та медицині, зокрема із застосуванням інноваційних біомедичних технологій клонування людини; кріоконсервації клітин, тканин, органів та ембріонів людини; отримання ембріональних стовбурових клітин людини; генетичної діагностики; генної інженерії; штучного переривання вагітності та допоміжних репродуктивних технологій; евтаназії; використання анатомічних матеріалів людини (органів, тканин, клітин і крові) для науково-дослідних цілей, донорства і трансплантації за життя і після смерті людини тощо. Визначено загрози і виклики життю людини у процесі застосування цих технологій.

Досліджено вплив інституційних систем Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи та Європейського Союзу на становлення міжнародного біоправа на основі узагальнення та систематизації актів цих міжнародних організацій, а також прецедентної практики Європейського суду з прав людини стосовно права на життя в контексті біоетики. Запропоновано шляхи досягнення міжнародного консенсусу для вирішення цих проблем на основі міжнародного права та подальшого запобігання порушенням права людини на життя з урахуванням розвитку інноваційних досягнень у біомедицині.

Висвітлено роль християнських цінностей як визначальних чинників європейської правової культури у захисті життя та гідності людини в світі розвитку біоетики, а також їх вплив на становлення та розвиток права людини на життя в міжнародному праві.

Дане міждисциплінарне дослідження розраховане на науковців різних галузей знань, насамперед юристів, медиків, філософів та інших фахівців, викладачів, студентів та всіх, хто цікавиться захистом життя людини в умовах науково-технічного прогресу.

УДК 341.231.14:[602.4/.9:17]](02)

UDK 341.231.14:[602.4/.9:17]](02)
O-77

*Recommended for publication
by the Academic Council
of the V.M. Koretsky Institute of State and Law
of the National Academy of Sciences of Ukraine.
Protocol No. 7 of June 27, 2019*

Peer Reviewers:

Akulenko Viktor Ivanovych

Doctor of Law, Professor, Leading Researcher
of V. M. Koretsky Institute of State and Law
of the National Academy of Sciences of Ukraine;

Mykiiievych Mykhailo Mykolaiovych

Doctor of Law, Professor, Head of the Department
of European Law at the Ivan Franko National University of Lviv;

Bilotskyi Serhii Dmytrovych

Doctor of Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of International Law at the Institute of International Relations
of Taras Shevchenko National University of Kyiv

O-77 **Ostrovska B. V. International legal regulation of the human right to life in the context of bioethics:** a monograph. 2nd Edition. Kyiv: Publishing house LEGAL NORM, 2023. 558 p.

ISBN 978-617-7850-74-7

The monograph is the first comprehensive study on the protection of the fundamental human right to life in international law in the context of bioethics. International legal issues related to the development of scientific and technological progress in biology and medicine, in particular the use of innovative biomedical technologies for human cloning; cryopreservation of human cells, tissues, organs and embryos; obtaining human embryonic stem cells; genetic diagnosis; genetic engineering; abortion and assisted reproductive technologies; euthanasia; use of human anatomical materials (organs, tissues, cells and blood) for research purposes, donation and transplantation during life and after death, etc, are explored. Threats and challenges to human life in the process of applying these technologies, are defined.

The influence of the institutional systems of the United Nations, the Council of Europe and the European Union on the formation of international biolaw based on the generalization and systematization of acts of these international organizations, as well as the case law of the European Court of Human Rights on the right to life in the context of bioethics, are researched. Ways of achieving international consensus to solve these problems on the basis of international law and further prevent violations of the human right to life, taking into account the development of innovative advances in biomedicine, are suggested.

The role of Christian values as determining factors of European legal culture in the protection of human life and dignity in the light of the development of bioethics, as well as their impact on the formation and development of the human right to life in international law, are highlighted.

This interdisciplinary study is designed for scientists in various fields of knowledge, especially lawyers, physicians, philosophers and other professionals, lectures, students and anyone interested in human life protection in the context of scientific and technological progress.

UDK 341.231.14:[602.4/.9:17]](02)

ISBN 978-617-7850-74-7

© Ostrovska B. V., 2023

© Publishing house LEGAL NORM, 2023

З щирою вдячністю

моїй Сім'ї

дорогому меценату та Людині з великим серцем –
Володимиру Іллічу Володіну

мудрому наставнику –
доктору юридичних наук, професору,
члену-кореспонденту НАПрН України
Володимиру Наумовичу Денисову

моєму Вчителю
Павлу Федоровичу Шпірку

Зміст

Вступ.....	15
РОЗДІЛ 1	
Світоглядні й теоретичні основи дослідження міжнародно-правового регулювання права людини на життя в контексті біоетики	25
1.1. Вплив християнських цінностей на розвиток прав людини в міжнародно-правовому контексті біоетики	27
1.2. Інтеграція біоетики в міжнародне право під впливом інноваційних технологій у біомедицині	54
РОЗДІЛ 2	
Становлення та розвиток концепції права на життя в контексті біоетики	77
2.1. Концепція гідності як основа прав людини в міжнародному праві	79
2.2. Зміст права на життя в міжнародному праві у контексті біоетики.....	89
2.3. Роль резолюцій Генеральної Асамблеї ООН у розвитку права людини на життя в контексті біоетики.....	102
2.3.1. Злочин геноциду в контексті біоетики та міжнародного права	106
2.3.2. Роль ООН у протидії дискримінації за станом здоров'я.....	112
2.3.3. Біоетичні аспекти міжнародної біобезпеки в контексті сучасних біологічних та хімічних загроз.....	120
2.4. Вплив діяльності ЮНЕСКО на становлення в міжнародному праві основоположних засад біоетики	125
2.4.1. Встановлення міжнародних стандартів права людини на життя у сфері біоетики.....	125

2.4.2. Роль Міжнародного біоетичного комітету ЮНЕСКО у створенні концепції біоетики в міжнародному праві	134
--	-----

РОЗДІЛ 3

Визначення біоетичних засад права на життя в європейському праві	147
---	------------

3.1. Становлення та розвиток правового регулювання біоетики в Раді Європи	149
---	-----

3.1.1. Характеристика нормотворчої діяльності Парламентської асамблеї Ради Європи у сфері біоетики	150
--	-----

3.1.2. Нормотворча діяльність Комітету міністрів Ради Європи у сфері біоетики	177
---	-----

3.1.3. Нормотворча діяльність Міністерських конференцій у сфері біоетики	200
--	-----

3.1.4. Діяльність Комітету з біоетики Ради Європи	204
---	-----

3.1.5. Підготовча діяльність Ради Європи щодо розробки європейської конвенції з біоетики	208
--	-----

3.2. Розвиток біоетики в Європейському Союзі	225
--	-----

3.2.1. Співробітництво Ради Європи та Європейського Союзу в розробці та впровадженні спільних освітніх програм з прав людини і біоетики	231
---	-----

РОЗДІЛ 4

Роль принципів біоетики у розвитку права людини на життя	235
---	------------

4.1. Біоетичні принципи як новий напрям захисту прав людини в міжнародному праві	237
--	-----

4.1.1. Принцип поваги до прав і гідності людини	242
---	-----

4.1.2. Принцип пріоритету інтересів та благополуччя окремої людини щодо інтересів суспільства або науки	243
---	-----

4.1.3. Принцип заборони дискримінації	245
---	-----

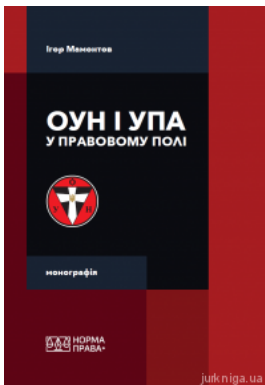
4.1.4. Принцип переваги користі над шкодою	247
--	-----

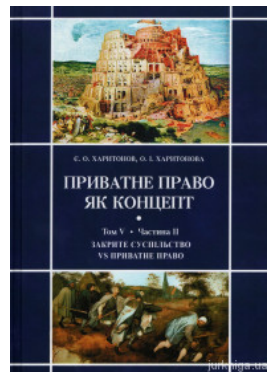
4.1.5. Принцип особистої автономії та цілісності особи	252
4.2. Значення принципу добровільної інформованої згоди на біомедичні втручання у захисті права на життя	253
4.3. Принцип заборони фінансової вигоди стосовно використання тіла людини та його частин	271
4.3.1. Підхід Організації Об'єднаних Націй до міжнародно-правового регулювання донорства і трансплантації	273
4.3.2. Участь Ради Європи у створенні режиму міжнародно-правового регулювання донорства і трансплантації	281
4.3.3. Вплив Європейського Союзу на правове регулювання донорства і трансплантації	285
РОЗДІЛ 5	
Вплив інноваційних біомедичних технологій на розвиток міжнародного біоправа	293
5.1. Міжнародно-правові аспекти захисту права на життя на пренатальній стадії розвитку людини	295
5.1.1. Поняття людини у міжнародному праві	295
5.1.2. Визнання в міжнародному праві факту зародження життя людини	305
5.2. Захист права на життя в процесі застосування допоміжних репродуктивних технологій	319
5.2.1. Запліднення <i>in vivo</i>	322
5.2.2. Запліднення <i>in vitro</i>	323
5.2.3. Преімплантаційна генетична діагностика та селекція ембріонів	324
5.2.4. Гомологічне запліднення	328
5.2.5. Гетерологічне запліднення та сурогатне материнство	329
5.3. Заборона клонування людини в міжнародному праві	335
5.4. Вплив видозміни генома людини на її гідність і права	354

5.5. Евтаназія та захист права на життя у міжнародному праві	361
РОЗДІЛ 6	
Біоетичні аспекти захисту права на життя Європейським судом з прав людини.	375
6.1. Практика Європейського суду щодо захисту ембріона та плоду людини при розгляді питань штучного переривання вагітності.	377
6.2. Встановлення порушень права людини на життя при застосуванні допоміжних репродуктивних технологій	390
6.3. Рішення Європейського суду з прав людини щодо застосування евтаназії.	403
6.4. Застосування Конвенції Ов'єдо в процесі прийняття судових рішень щодо права на життя	426
ВИСНОВКИ.	433
ДОДАТОК	
Пропозиції щодо базових принципів проекту Додаткового протоколу до Конвенції про права людини та біомедицину про захист ембріона та плоду людини	445
Список використаних джерел.	459
Про автора	552

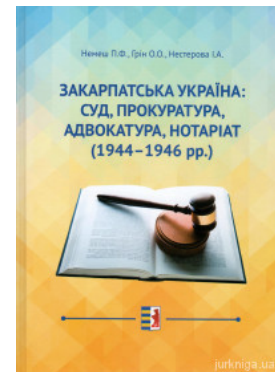
Книги, які можуть вас зацікавити

ОУН і УПА у правовому полі

Приватне право як концепт. Том V. Протистояння відкритого та закритого суспільств і приватне право (Частина II. Закрите суспільство vs приватне право)

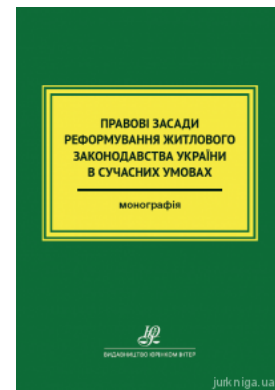
Закарпатська Україна: суд, прокуратура, адвокатура, нотаріат (1944-1946 рр.)

Біоетика кримінально-правового забезпечення протидії злочинності

Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Том 4. Право інтелектуальної власності

Правові засади реформування житлового законодавства України в сучасних умовах

Перейти до галузі права
Міжнародне право

[Перейти на сайт →](#)